FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM l-Erbg]a, 3 ta' Lulju, 2002

Kaw\a Numru 42
~itazz. Nru. 2347/00JRM

TERRY LIMITED

vs

VICA LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fis-26 t'Ottubru, 2000, li bih il-kumpannija attri`i ippremettiet:

Illi permezz ta' konvenju datat 13 t'April 1994 l-esponenti kien [ie m[ieg]el sabiex ibieg] il-proprjeta' immobbli hemm indikata lis-so`jeta' konvenuta minkejja li dawn il-proprjetajiet ma setg]ux u sallum lanqas jistg]u ji[u trasferiti - u li s-so`jeta' konvenuta kienet taf minn qabel b'dan il-fatt -

min]abba mandat ta' inibizzjoni ma]rug minn din l-Onorabbli Qorti bin-numru 6/89;

Illi l-esponenti fis-7 ta' Di`embru 1994, kien [ie ukoll [ieg]el sabiex jid]ol f'kuntratt quddiem in-Nutar Tonio Spiteri, fejn il-kunsens tieg]u fuq dan il-kuntratt kien vizzjat permezz ta' l-uzu ta' vjolenza kontra tieg]u;

Illi minkejja li l-konvenju datat 13 t'April 1994 kien skada, l-attur fit-23 ta' Jannar 1995, kien [ie m[ieg]el g]al darb'o]ra li jid]ol f'konvenju [did ma' l-istess so`jeta' konvenuta fuq l-istess artijiet;

Illi dawn il-kuntratti u skritturi huma kollha nulli min]abba l-uzu ta' vjolenza fuq il-persuna ta' Joe Pace li kien u g]adu sallum l-uniku direttur u maggur azzjonist fis-so`jeta' attri`i;

G]alhekk is-so`jeta' attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tiddikjara illi l-iskritturi privati datati 13 t'April 1994 u 23 ta' Frar 1995 flimkien ma' l-att pubbliku datat 7 ta' Di`embru 1994, huma nulli min]abba li l-kunsens tas-so`jeta' attri`i kien vizzjat billi kien [ie ottenut bi vjolenza fuq il-persuna ta' Joe Pace;

Bl-ispejje\ kontra s-so`jeta' attri`i li hija ngunta minn issa g]as-subizzjoni u b'riserva g]al kull azzjoni o]ra ta' danni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija attri`i, flimkien ma\-\ew[(2) dokumenti mehmu\in mag]ha;

Rat in-Nota mressqa fil-31 ta' Jannar, 2001, li biha l-kumpannija m]arrka e``epiet:

Illi fl-ewwel lok in-nullita ta`-`itazzjoni billi ma hemm l-ebda premessa fiha li serjament tindika f'hiex kienet tikkonsisti l-allegata vjolenza;

Illi fit-tieni lok ir-res judicata billi l-istess konvenju kien meritu ta' sentenza ottenuta mill-konvenuti fil-konfront tal-atturi;

Illi fit-tielet lok l-azzjoni hija infondata fil-fatt billi ma kien hemm l-ebda vjolenza uzata;

Illi fir-raba' lok il-preskrizzjoni ta' sentejn g]at-tenur tal-artikolu 1222 (1) tal-Kodi`i ~ivili;

Illi fil-]ames lok it-talbiet attri`i huma infondati fil-fatt u fid-dritt;

Salvi e``ezzjonijiet o]ra;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija m]arrka;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-e``ezzjonijiet preliminari tal-kumpannija m]arrka;

Rat il-verbali tas-smig] tal-5 ta' {unju, 2001, u tal-10 ta' Jannar, 2002;

Rat in-Nota mressqa mill-kumpannija m]arrka fil-11 ta' Jannar, 2002[1], flimkien mad-dokument mehmu\ mag]ha;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tal-20 ta' Frar, 2002, u tas-16 ta' Mejju, 2002, li bihom]alliet il-kaw\a g]as-sentenza dwar l-ewwel \ew[e``ezzjonijiet tal-kumpannija m]arrka;

Ikkunsidrat:

Illi b'din il-kaw\a, il-kumpannija attri`i qeg]da titlob it-t]assir ta' g]add ta' ftehim (kitbiet privati u wkoll att nutarili pubbliku) li saru bejnha u l-kumpannija m]arrka fi \minijiet differenti, u

[1] Pa[[. 31-6 tal-pro`ess

dan min]abba li l-kumpannija attri`i tg]id li r-rappre\entant tag]ha fuq l-imsemmija ftehim kien im[ieg]el bi vjolenza biex jidher fuq dawk il-ftehim u g]alhekk il-kunsens tieg]u kien vizzjat;

Illi, g]al din l-azzjoni, il-kumpannija m]arrka laqg]et, fost l-o]rajn, billi qalet illi t-talba attri`i ma tiswiex g]aliex ma jing]adx bl-ebda mod kif ir-rappre\entant tal-kumpannija attri`i kien im[ieg]el jersaq g]al dawk il-ftehim, u wkoll min]abba li l-kwestjoni di[a' ng]atat sentenza dwarha li g]addiet f'[udikat;

Illi, mill-atti pro`esswali jirri\ulta li b'kuntratt tas-7 ta' Di`embru, 1994[2], fl-atti tan-Nutar Dottor Tonio Spiteri, il-kumpannija attri`i kienet ikkostitwiet ru]ha b]ala debitri`i tal-kumpannija m]arrka u g]alhekk sar ftehim ta' kif id-dejn tag]ha kellu jit]allas u kif kellu jkun garantit, filwaqt li [ew m]assra l-effetti ta' att ta' konvenju li sar bejniethom fit-13 t'April ta' dik l-istess sena. Sar ftehim ie]or fit-23 ta' Jannar, 1995[3], li bih il-kumpannija m]arrka ipposponiet il-jeddijiet ipotekarji li hija kellha fil-konfront, fost l-o]rajn, tal-kumpannija attri`i, dwar obbligi li din kellha lejha bis-sa]]a tal-kuntratt fuq imsemmi. Fil-ftehim ta' Jannar tal-1995 jing]ad li dak inhar stess kien sar att ta' konvenju li bih il-kumpannija attri`i ntrabtet li tbig] lill-kumpannija m]arrka tlieta u g]oxrin (23) porzjon ta' arrt fil-Fgura. Ta' min jg]id li l-kumpannija attri`i ma ressqitx kopja ta' l-imsemmi att ta' konvenju, u lanqas fissret x'kienu l-patti u l-kundizzjonijiet mag]mulin fih;

Illi jirri\ulta wkoll li l-kumpannija m]arrka kienet fet]et kaw\a lill-kumpannija attri`i tal-lum biex tersaq g]all-kuntratt ta' bejg] tal-[id li kien issemma fl-att tal-konvenju tat-23 ta' Jannar, 1995. F'dik il-kaw\a, il-kumpannija Terry Limited kienet baqg]et kontuma`i u t-talba tal-kumpannija Vica Limited intlaqg]et b'sentenza mog]tija fl-4 ta' Frar, 1998;

---

[2] Dok "B", f'pa[[. 9 sa 13 tal-pro`ess
[3] Dok "A", f'pa[[. 5 sa 8 tal-pro`ess

Illi dwar l-ewwel e``ezzjoni jing]ad li l-Qorti sejra tqis l-e``ezzjoni ta]t e\ami mill-aspett wa]dieni pro`edurali, g]aliex g]al dak li jirrigwarda l-mertu tal-ka\ u `-`irkostanzi partikolari li setg]u kienu je\istu bejn il-partijiet dawn imorru lil hinn mill-e\er`izzju li din il-Qorti hija mitluba twettaq f'dan il-waqt tal-kaw\a. Minbarra dan, meta l-Qorti qieset is-sottomissjonijiet mag]mulin mill-kumpannija m]arrka, hija \ammet quddiem g]ajnejha n-natura pro`edurali tal-e``ezzjoni ta]t e\ami, fis-sens li trid issir distinzjoni bejn in-nullita' tal-att [udizzjarju u l-kwestjoni tal-fondatezza ta' talba mag]mula fih. Ji[ri ta' spiss li titressaq e``ezzjoni ta' nullita' f'ka\ijiet fejn il-parti tkun trid te`epixxi l-infondatezza: l-e``ezzjoni li att [udizzjarju ma jiswiex hija msejsa fuq g]elt jew nuqqas formali jew kostituttiv ta' dak l-att, li jista' ji[i determinat billi wie]ed i]ares lejn l-att innifsu (u jqabblu ma' dak li l-li[i tg]id li je]tie[li jkollu) u mhux billi jqis jekk dak li jing]ad fl-att huwiex minnu jew le;

Illi biex wie]ed jista' japprezza sewwa xi tfisser l-e``ezzjoni ta]t e\ami, ikun xieraq li jing]ad mill-ewwel li l-ka\ijiet li fihom l-e``ezzjoni tan-nullita' ta' atti [udizzjarji tista' ting]ata huma dawk imsemmija fis-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789 tal-Kapitolu 12 tal-Li[ijiet ta' Malta;

Illi l-erba' (4) `irkostanzi msemmija f'dak l-artikolu huma tassattivi, fis-sens li biex dik l-e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju tirnexxi, trid bilfors taqa' ta]t il-parametri ta' xi wa]da minnhom;

Illi, minbarra dan, bis-sa]]a tal-bidliet li saru fil-li[i bl-Att XXIV tal-1995, l-e``ezzjoni ma tirnexxix lanqas (fejn mhix imsejsa fuq il-]ru[tal-att [udizzjarju minn qorti li mhix kompetenti) jekk in-nuqqas jew ksur ikunu jistg]u jissewwew ta]t kull disposizzjoni o]ra tal-ligi. Tifsira tajba ta' din id-disposizzjoni, flimkien ma' l-isfond li fih il-le[islatur wera li ried iqeg]dha, hija mog]tija f'sentenza tal-Qorti tal-Appell fil-kaw\a fl-ismijiet *Salvino Busuttil et vs Agostino Baldacchino*[4];

[4] **28.1.1998** (Kollez. Vol: **LXXXII.ii.30**);

Illi, f'dan il-ka\, il-li[i qeg]da tag]mel riferenza g]all-bidliet illi jistg]u jsiru f'att [udizzjarju bis-sa]]a tal-artikolu 175 tal-Kapitolu 12, ukoll kif mibdul fl-1995;

Illi l-li[i tipprovdi ukoll li att [udizzjarju, mag]mul bis-sa]]a ta' att null jew li [ej minn att null, huwa null ukoll[5];

Illi r-ra[unijiet imsemmija mill-kumpannija m]arrka g]alkemm biex issostni l-e``ezzjoni tag]ha huma li, minn kif inhu mfassal l-att ta`-`itazzjoni, din hija nieqsa g]al kollox minn tifsir `ar ta' kaw\ali pre`i\a, b'mod li hija qeg]da [[arrab pre[udizzju g]aliex ma tistax tiddefendi ru]ha kif imiss minn dak li qieg]ed jintalab minnha. Minn dak li semg]et il-Qorti waqt it-trattazzjoni u minn dak li ng]ad i\jed 'il fuq, din l-e``ezzjoni jidher li hija g]alhekk imsejsa fuq il-paragrafi (`) u (d) tas-sub-in`i\ (1) tal-artikolu 789 tal-Kap 12 kif jirreferi g]all-artikolu 156(1) tal-istess Kodi`i b'mod partikolari dwar x'jikkostitwixxi "tifsir `ar u sewwa tal-o[[ett u r-ra[uni tat-talba";

Illi, kif ing]ad f'g]add ta' de`izjonijiet tal-Qrati tag]na, id-distinzjoni bejn nullita' mtellg]a ta]t il-paragrafu (`) u dik ta]t il-paragrafu (d) tas-sub-artikolu (1) tal-artikolu 789, tikkonsisti fil-fatt li, f'tat-tieni, l-att [udizzjarju jkun milqut minn nuqqas ta' partikolarita' essenzjali me]tie[a mil-li[i, u mhux "sempli`i" ksur tal-forma preskritta[6];

Illi l-li[i, tippreskrivi, fost l-o]rajn, li `-~itazzjoni g]andu jkun fiha tifsir `ar u sewwa tal-o[[ett u r-ra[uni tat-talba. Dan ifisser ukoll li l-premessi g]at-talbiet g]andhom iwasslu lil min qieg]ed jaqra l-att biex jara rabta bejn dawk il-premessi u t-talbiet. Marbut ma' dan ir-rekwi\it, hemm il-prin`ipju li l-parti m]arrka trid ting]ata l-fakolta' li tkun tista' tiddefendi kif jixraq lilha nnifisha mill-pretensjoni ta' min i]arrikha[7];

---

[5] Art 98 tal-Kap 12

[6] Ara, per e\empju, P.A. C.S.:**4.11.1988** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Carmelo Galea vs Pawlu Cuschieri;***

[7] Ara, per e\empju, P.A. **5.6.1959** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Sciortino et vs Micallef*** (Kollez. Vol: **XLIII.ii.748**)

Illi huwa sewwasew dwar din id-disposizzjoni li wie]ed isib g]add ta' de`i\jonijiet tal-Qrati tag]na li jfissru l-limiti tag]ha fid-dawl tal-e``ezzjoni tan-nullita' tal-Att ta`-~itazzjoni min]abba n-nuqqas ta' ]arsien tal-li[i. }afna minn dawn id-de`i\jonijiet ing]ataw min]abba li jkun [ie allegat li t-talba kienet in`erta, x'aktarx sintesi ta' jeddijiet li kull wie]ed minnhom jag]ti lok g]al azzjoni distinta u separata. G]al xi zmien, il-forma tal-att [udizzjarju kienet issaltan, imma, bi\-\mien u b'interventi tal-le[islatur, issawret it-tejorija mag]rufa b]ala tal-ekwipollenti li nisslet il-prin`ipju li m'hijiex me]tie[a ebda g]amla espressa g]all-proposizzjoni tal-azzjoni [8];

Illi, g]alhekk, `itazzjoni m'g]andhiex ti[i mwaqqg]a g]ajr g]al ra[unijiet gravi[9]. Madankollu, jekk in-nuqqas ta' kjarezza jkun ta' g]amla u kwalita' tali li j`a]]ad b'mod serju lill-im]arrek mid-difi\a tieg]u, i`-`itazzjoni g]andha ti[i mwaqqg]a[10];

Illi dwar l-element ta' kjarezza fl-Att ta`-~itazzjoni, l-li[i ma tinsistix fuq formola pre`i\a jew kliem partikolari, u sakemm it-talba tkun tista' tinftiehem, ma jimpurtax jekk il-kaw\ali tkunx imfissra b'mod xott jew sa]ansitra mifhuma jew implikata mit-talba nnifisha[11];

Illi ng]ad ukoll li fejn ma jkunx hemm kontradizzjoni g]all-a]]ar bejn il-premessi u t-talbiet jew bejn it-talbiet innifishom, il-Qrati g]andhom iqisu b'`irkospezzjoni e``ezzjoni ta' nullita' ta' att [udizzjarju. Biex att ta' `itazzjoni jg]addi mill-prova tal-validita' huwa bi\\ejjed li t-talba tkun imfassla b'mod tali li l-persuna m]arrka tifhem l-intenzjoni ta' min]arrikha[12] u li tali tifsila ma tkunx ta']sara g]all-im]arrek li jiddefendi lilu nnifsu mit-talba tal-attur[13];

---

[8] P.A.: **9.3.1965** fil-kaw\a fl-ismijiet ***M. Muscat noe vs Dr. J. Cassar et noe.*** (Kollez. Vol: **XLIX.ii.809**) u s-sentenzi hemm imsemmija;

[9] App. ~iv.: **20.2.1935** fil-kaw\a fl-ismijiet ***R. Merola pro et vvs S. Caruso*** (Kollez. Vol: **XXIX..i.106**);

[10] App. ~iv.: **22.5.1967** fil-kaw\a fl-ismijiet ***E. Scicluna vs M. Xuereb et*** (Kollez. Vol: **LI.i.299**); u Kumm. **19.6.1989** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Frendo noe vs Attard noe*** (Kollez. Vol: **LXXIII.iv.971**) u s-sentenzi hemm imsemmija

[11] P.A. **15.12.1955** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Moore noe vs Falzon et.*** (Kollez. Vol.: **XXXIX.ii.807**)

[12] P.A. : **14.2.1967** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J.G. Coleiro vs Dr. J. Ellul*** (Kollez. Vol: **LI.ii.779**);

[13] App. Kumm**. 20.1.1986** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Carmelo Bonni`i vs Eucharistico |ammit noe et***

Illi fis-sentenza li g]aliha g]adha kemm saret riferenza ftit i\jed 'il fuq[14], il-Qorti qalet li "*hu ne`essarju illi jkun jirri\ulta rapport ta' konnessjoni ra[onevolment identifikabbli bejn il-premessi mi[jubin b]ala l-kaw\a tat-talba u t-talba stess kif diretta kontra l-konvenut*";

Illi huwa wkoll mi\mum b]ala prin`ipju [enerali li n-natura u l-indoli tal-azzjoni g]andhom ji[u misluta mit-termini tal-att li bih ikunu nbdew il-pro`eduri [15]. Normalment, b'dan wie]ed jifhem li dak li kellu f'mo]]u min ikun feta] il-kaw\a jkun irid jirri\ulta mill-att ta`-~itazzjoni innifsu u mhux minn provi li jitressqu i\jed 'il quddiem fil-kaw\a[16], u g]alkemm id-dikjarazzjoni ma]lufa hija me]tie[a *ad validitatem* biex i`-~itazzjoni tkun tiswa, dak li jing]ad fl-istess dikjarazzjoni ma jiswa qatt biex jirrimedja dak li jista' jkun nuqqas fl-Att ta`-~itazzjoni[17], g]alkemm jista' jitfa' dawl fuq il-kaw\ali u ji``araha[18]. B'dan il-mod, jekk id-difett fit-tfassila tal-att li bih tkun inbdiet il-kaw\a ma j[ibx pre[udizzju serju lill-parti m]arrka, allura l-pro`edura tkun tista' ti[i salvata basta dan ma jaffettwax is-sustanza tal-azzjoni jew tal-e``ezzjonijiet[19];

Illi wie]ed irid i\omm quddiem g]ajnejh li n-nullita' tal-atti [udizzjarji hija sanzjoni e``ezzjonali u, fil-ka\ ta' att ta' `itazzjoni, tali nullita' tkun imputabbli g]al difett ta' forma aktar milli ta' sustanza[20], liema difett ma jkunx jista' ji[i tollerat ming]ajr ]sara g]al xi prin`ipju ta' [ustizzja pro`edurali[21];

Illi, jekk wie]ed iqis il-kaw\a pre\enti u jkejjilha mal-osservazzjonijiet li g]adhom kemm saru isib li dak li qeg]da

---

[14] Ara nota 10**;**

[15] App. ~iv.: **7.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***J. Tabone vs J. DeFlavia*** (Kollez. Vol: **XLII.i.87**)

[16] App. ~iv. **30.3.1998** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Raymond Be\\ina vs Anthony Galea***

[17] Ara P.A. **6.3.1958** fil-kaw\a fl-ismijiet ***|ahra vs |ahra et*** (Kollez. Vol**: XLII.ii.948**)

[18] App. ~iv**. 23.4.1945** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Savona noe vs Asphar*** (Kollez. Vol: **XXXII.i.228**); u P.A. **6.6.1957** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Demarco vs Fiteni*** (Kollez. Vol: **XLI.ii.1035**)

[19] P.A. : **24.6.1961** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Falzon vs Spiteri et*** (Kollez. Vol: **XLV.ii.696**)

[20] App. Kumm. **30.6.1994** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Micallef vs Krogh Jacobsen*** (Kollez. Vol: **LXXVIII.ii.172**)

[21] Ara App. ~iv. **21.5.1995** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ellul vs Gera de' Petri et*** (Kollez. Vol: **LXXIX.ii.434)** u s-sentenzi hemm imsemmija

tippremetti l-kumpannija attri`i ma j]alli l-ebda dubju dwar dak li trid li tilkseb bl-azzjoni tag]ha. I\da r-ra[unijiet spe`ifi`i g]aliex qeg]da titlob dan jonqsu g]al kollox. Kulma jing]ad hu li l-ftehim kollha msemmija fl-att ta`-`itazzjoni ma jiswewx min]abba "l-u\u ta' vjolenza fuq il-persuna ta' Joe Pa`e" l-azzjonist ewlieni u direttur wa]dieni tag]ha. La jing]ad x'g]amla ta' vjolenza qeg]da tirreferi g]aliha u lanqas li qeg]da tixli lill-kumpannija m]arrka b'din il-vjolenza. Dan g]andu jkun tassew ta' pre[udizzju biex il-kumpannija m]arrka tiddefendi lilha nnifisha, i\jed u i\jed jekk ix-xilja tal-vjolenza tirreferi g]al terzi persuni li m'humiex partijiet f'din il-kaw\a;

Illi waqt it-trattazzjoni tieg]u bil-fomm, l-abbli difensur tal-kumpannija attri`i issottometta li l-Qorti tkun f'qag]da li ti\en is-siwi tal-premessi u t-talba wara li tkun semg]et il-provi fil-mertu. Bir-rispett kollu, il-Qorti ma tistax taqbel ma' din il-proposta, g]aliex dan huwa sewwasew dak li l-Qrati qalu li ma jistax isir biex ji``ara att ta' `itazzjoni li ma jkunx `ar mill-bidu;

Illi l-Qorti i\\id tosserva wkoll li l-att ta`-`itazzjoni pre\enti jinsab ukoll mi\g]ud bi \balji o]rajn kemm b'riferenzi u dati]\iena u kif ukoll b'nuqqas ta' riferenzi;

Illi, min]abba f'hekk, il-Qorti qeg]da ssib li m'g]andhiex triq o]ra g]ajr li tilqa' l-ewwel e``ezzjoni;

Illi g]alhekk m'huwiex il-ka\ li l-Qorti tg]addi biex tqis it-tieni e``ezzjoni;

G]al dawn ir-ra[unijiet il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Tilqa' l-ewwel e``ezzjoni preliminari tal-kumpannija m]arrka u tiddikjara li l-att ta`-`itazzjoni ma jiswiex g]ar-ra[unijiet fuq imsemmija, u qeg]da g]alhekk te]les lill-kumpannija m]arrka milli tibqa' i\jed fil-kaw\a, bl-ispejje\ kontra l-kumpannija attri`i.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
3 ta’ Lulju, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
3 ta’ Lulju, 2002